

О. С. Чорнобут

аспірантка кафедри журналістики
e-mail: kovttun@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1870-8210
Запорізький національний університет
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69002

ЦИФРОВІЗАЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПРІОРИТЕТ РОЗВИТКУ

Мета дослідження – визначення основних проблем та переваг цифровізації територіальних громад України під час воєнного стану.

Методологія дослідження. Завдання наукової розвідки зумовили вибір таких методів, як: аналітичний та описовий – щодо практики застосування цифрових технологій на сучасному етапі розвитку територіальних громад; узагальнення теоретико-методологічної бази дослідження інформаційних технологій, зокрема, як об'єкта соціально-комунікаційних відносин та управління ресурсами. За допомогою моніторингу використання цифрових технологій у територіальних громадах здійснено порівняння впливу якості інформаційних ресурсів безпосередньо на розвиток успішних (спроможних) громад.

Результати. Результати проведеного дослідження свідчать про те, що глобальна цифровізація комунікативного простору є ключовим фактором у формуванні та розвитку територіальних громад України, особливо в умовах військового стану. Важливу роль у цьому процесі відіграє співпраця України з міжнародними організаціями, що сприяє впровадженню цифрових технологій в органи публічного управління. Однак темпи цифрової трансформації в регіонах з активними бойовими діями залишаються недостатніми, що підкреслює необхідність прискорення цього процесу шляхом надання державної фінансової та інформаційної підтримки. Основною перевагою цифровізації є підвищення ефективності взаємодії між мешканцями та керівництвом громад, забезпечення доступу до електронних послуг у будь-який час і з будь-якої локації. Аналіз даних, отриманих шляхом моніторингу офіційних сайтів міжнародних та національних програм і проєктів, надає змогу оцінити стан цифровізації територіальних громад, які перебувають у зоні активних бойових дій, у контексті їхнього соціокомунікаційного розвитку.

Новизна результатів дослідження полягає в такому твердженні: цифровізація та інформатизація інформаційно-комунікаційних процесів у територіальних громадах виявилась ефективним інструментом стабілізації внутрішніх процесів життєдіяльності територіальних громад в умовах військового стану, соціальної та гуманітарної кризи, засобом налагодження міжмуніципальної та міжнародної підтримки. Цифровізація як частина комунікаційної стратегії територій – це формування внутрішнього консолідованого мікросоціуму громади та протидія деструктивним наслідкам бойових дій.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані під час планування та розробки стратегій розвитку територіальних громад, зокрема інформаційної політики. Упровадження державної політики в напрямі інформатизації й застосування цифрових технологій дає можливість покращити ефективність взаємодії суб'єктів та об'єктів комунікації в період воєнного стану.

Ключові слова: інформатизація, цифровізація, комунікаційна політика, територіальна громада.

I. Вступ

Упровадження цифрових технологій забезпечує ефективність взаємодії органів місцевого самоврядування з мешканцями громади та потенційними інвесторами. Компетентне формування інформаційно-комунікаційного простору територіальних громад забезпечує широкий спектр засобів для пошуку необхідної інформації, оприлюднення публічних послуг і можливості громадян брати участь у соціальних проєктах територіальних громад.

Важливість упровадження цифрових технологій для покращення ефективності комунікації між органами місцевого самоврядування та населенням підкреслено в багатьох дослідженнях українських науковців (О. Гребешков [3], В. Гришина [4], С. Дорогих [5], Є. Бородин [1], О. Кравцов [7], Д. Кондратенко [6], М. Токар [14]), які зробили внесок у дослідження впливу цифрових технологій

на формування інноваційних цифрових підходів у сфері управління територіальними громадами, цифрової безпеки як ключового фактора стабільності в умовах військового стану.

Незважаючи на те, що дослідження із цієї теми тривають, певні аспекти цифровізації територіальних громад в Україні ще недостатньо вивчені, особливо роль цифрових технологій у сприянні громадській діяльності під час військового стану та їх ефективність в управлінні кризовими ситуаціями. Саме додаткові дослідження в цій галузі мають на меті посилити вплив державної політики у сфері цифровізації, а також сприяти соціальній стабільності та згуртованості в місцевих громадах.

Упровадження воєнного стану в Україні стало викликом для інформаційної політики як на державному рівні, так і на рівні громад. Управлінська спроможність територіальних громад визначається здатністю мобілізувати населення, забезпечувати важливі соціальні програми, сприяти гуманітарній безпеці тощо. Вчасне інформування населення покладено на місцеве самоврядування, від центру до остаточного реципієнта. Адаптивне управління територіальною громадою, залучення партнерів, фінансової та гуманітарної підтримки, ефективність внутрішньої та зовнішньої взаємодії є базовими аспектами реалізації інформаційної політики.

Саме ефективне впровадження інформатизації та цифровізації можуть стати потужними інструментами для розвитку територій у повоєнний час.

Створення високоякісного та ефективного цифрового простору для територіальних громад є ключовим аспектом соціокомунікаційного розвитку територій під час воєнного стану в Україні та пріоритетним завданням державних адміністративних одиниць. Особливо це набуває актуальності у формуванні ефективної інформаційної та комунікаційної політики громад у контексті виявлення основних інструментів консолідації й стабілізації за умов воєнного часу. У зв'язку із цим, стає особливо важливим вивчення інформаційної діяльності з позиції її соціально-комунікаційного спрямування.

Цифровізація в Україні як на державному, так і на місцевих рівнях відбувається в межах загального процесу цифрової трансформації, яка включає в себе низку програм розвитку цифровізації на всіх рівнях управління. Програми розвитку електронної демократії та електронного урядування (Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації, 2017; Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні, 2017 [9-10]) активно впроваджували на державному рівні. Взаємодія громадян та комерційних організацій з державними установами здійснюється в цифровому вигляді відповідно до Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства (Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації, 2018 [11]).

На ряду із цим відбуваються інтенсивний розвиток і впровадження доступу до швидкісного інтернету. Вектор вищого державного керівництва покладено на диджиталізацію в усіх сферах взаємодії суспільства й запуск проекту «Держава в смартфоні», який переводить життя громадян у цифровий простір.

Цифровізація в розрізі територіальних громад уже має позитивні результати: у багатьох громадах впроваджують комплексні програми «електронні громади», завдяки яким можна вирішувати широкий спектр управлінських завдань. Незважаючи на певні успіхи й досягнення в межах інформатизації територіальних громад, є низка невирішених проблем. Упровадження інновацій відбувається досить повільно, що не відповідає викликам часу. В умовах військового стану інформаційний потік особливо має необхідність у прискоренні та підвищенні ефективності цифровізації на рівні громад.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження – визначення основних проблем та переваг цифровізації територіальних громад України під час воєнного стану.

Завдання наукової розвідки зумовили вибір таких методів, як: аналітичний та описовий – щодо практики застосування цифрових технологій на сучасному етапі розвитку територіальних громад; узагальнення теоретико-методологічної бази дослідження інформаційних технологій, зокрема, як об'єкта соціально-комунікаційних відносин та управління ресурсами. За допомогою моніторингу використання цифрових технологій у територіальних громадах здійснено порівняння впливу якості інформаційних ресурсів безпосередньо на розвиток успішних (спроможних) громад.

III. Результати

Цифрова трансформація місцевого самоврядування та України в цілому є важливим кроком модернізації суспільно-політичної системи України. Наразі проблеми цифровізації комунікативного простору територіальних громад в Україні перебувають у фокусі досліджень українських учених та вже репрезентовані галузеві дослідження, що представляють застосування цифрового інструментарію серед новостворених громад.

Поняття «цифровізація» (від англійського «digitization» чи «digitalization») активно використовують у наукових дослідженнях у контексті вивчення впливу цифрових технологій на різні сфери

суспільного життя та економіки. Однак точно визначити, хто першим увів цей термін, досить складно. Це пов'язано з тим, що процес запровадження терміна був еволюційним, з паралельним розвитком різних наукових дисциплін.

Цифровізація, в економічній площині, є визнаним механізмом економічного зростання завдяки здатності технологій позитивно впливати на ефективність, результативність, вартість і якість економічної, громадської та особистої діяльності [1].

Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 01.12.2022 трактує поняття цифровізація як процес упровадження цифрових технологій у всі сфери суспільного життя [8].

Авторський колектив під керівництвом О. Карпенка в монографії «Цифрове врядування» підкреслив важливість цифровізації в державному управлінні, що забезпечить прозорість та доступність державних послуг, підвищить ефективність урядових процесів. Докладно представлені прогнози щодо подальшої цифровізації територіальних громад [15].

Для всебічного розуміння поняття цифровізації варто звернутися до українських і закордонних науковців, які висвітлюють проблеми цифровізації та інформаційної діяльності в різних секторах управління ресурсами (О. Гребешков [3], В. Гришина [4], С. Дорогих [5], Є. Бородін [1], О. Кравцов [7], С. Бреннан, Д. Креїсс, П. Вайл).

Українська дослідниця О. Галушак у своїй науковій праці проаналізувала та докладно систематизувала основні етапи цифрових трансформацій України, визначила вагомість упровадження цифрових технологій в управлінні державою та суспільством [2].

Серед основних цілей цифрового розвитку, згідно з Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації [11], можна виділити такі положення:

- доступність для громадян переваг та можливостей цифрового світу;
- створення попиту та формування потреб серед громадян до цифровізації, насамперед через упровадження державою масштабних проєктів цифрових трансформацій.

Перші результати впровадження цифровізації вже є суттєвими, позиції в світі нашої держави зміцнюються в цьому напрямі, про це свідчить рейтинг «E-Government Survey – 2020» – у 2018 р. Україна посіла 82-ге місце з 193 країн світу, а у 2020 р. – 69-те, у 2022 р. – 46-те. Більшою мірою такому прогресу слугувало створення у 2019 р. Міністерства цифрової трансформації, яке формує та реалізує державну політику у сфері цифровізації, цифрових інновацій, електронного урядування, електронної демократії та розвитку інформаційного суспільства.

Понад два роки Україна протистоїть повномасштабному вторгненню РФ. За цей час цифровізація стала актуальнішою, особливо в громадах, де ведуться активні бойові дії, та тимчасово окупованих. Пріоритети змістилися на захист від кібератак, популяризації кібергігієни, облаштування точок доступу до інтернету, упровадження документів для внутрішньо переміщених осіб за допомогою застосунку Дія.

Повномасштабна війна вплинула на поширення електронних послуг обмеженням доступу до реєстрів, зупинкою запуску інформаційних систем. За дослідженнями Міністерства цифрової трансформації серед областей України визначено індекс цифрової трансформації [13]. Цей індекс є одним з інструментів вимірювання процесів інформатизації та цифровізації, і він демонструє невітні результати для тих областей, які перебувають у зоні бойових дій. Лише Харківська та Миколаївська області на 2023 р. збільшили свій показник відповідно на 37% та 2,3%.

Таблиця 1

Індекси цифрової трансформації областей, де ведуться активні бойові дії*

	Назва області	2022 р.	2023 р.	Прогрес
1	Запорізька	0,370	0,289	↓ 22%
2	Миколаївська	0,431	0,441	↑ 2,3%
3	Херсонська	0,500	0,316	↓ 36%
4	Донецька	0,469	0,359	↓ 23%
5	Харківська	0,571	0,787	↑ 37%
6	Луганська**	0,404	0,404	-

* Джерело: сформовано автором за даними офіційного сайту Міністерства цифрової трансформації.

** дані зазначені станом на 24 лютого 2022 р.

Інституційна спроможність, яка включає в себе стратегію цифрової трансформації області, упровадження регіональних програм інформатизації, структурних підрозділів та створення і функціонування допоміжних організацій з цифрової трансформації серед прифронтових регіонів демонструє, що на 2023 р. найвищий рівень, навіть порівняно з невеликим зменшенням на 8,3%, залишає за собою Харківська область, яка має найвищий показник (0,728). Запорізька та Миколаївська області збільшили свої показники розбудови інституційної спроможності на 80% та 51% відповідно. Водночас другий рік поспіль найнижчий рівень зафіксовано в Миколаєві, що свідчить про необхідність розробки регіональної програми розвитку цифровізації регіону.

Таблиця 2

Інституційна спроможність областей, де ведуться активні бойові дії*

	Назва області	2022 р.	2023 р.	Прогрес
1	Запорізька	0,331	0,598	↑ 80%
2	Миколаївська	0,110	0,167	↑ 51%
3	Херсонська	0,441	0,286	↓ 35%
4	Донецька	0,325	0,320	↓ 1,5%
5	Харківська	0,794	0,728	↓ 8,3%
6	Луганська**	0,093	-	-

*Джерело: сформовано автором за даними офіційного сайту Міністерства цифрової трансформації.

** дані зазначені станом на 24 лютого 2022 р.

Такі показники серед громад, у яких ведуться активні бойові дії, є демонстрацією того, що є проблеми цифровізації комунікативного простору територіальних громад, не завжди враховуються особливості конкретних територій.

Цілий ряд поточних проєктів, які запущені Міністерством цифрової трансформації, Дія, Дія.Бізнес, Дія.Цифрова освіта, Є-Резиденство, Diia City, Є-Декларація, Безпека дітей в Інтернеті, що за допомогою інформаційних технологій здійснюють внутрішні процеси управління в державі. Зручним є надання послуг через мобільні застосунки, які містять цифрові документи.

На сьогодні Міністерство цифрової трансформації започаткувало 94 проєкти для впровадження цифрових інновацій та реалізації державної політики у сфері цифровізації та цифрового розвитку держави (Є-Освіта і наука, Є-Оборона, Є-Цифрова трансформація, Є-Захист довкілля та природних ресурсів, Є-Державне майно, Є-Кіберзахист, Є-Статистика, Є-Антимонопольний, Є-Юстиція, Є-Сільське господарство, Є-Внутрішні справи, Є-Закордонні справи, Є-Культура та інформаційна політика, Є-Соціальна політика, Є-Фінанси, Є-Ветерани, Є-Інфраструктура, Є-Охорона здоров'я, Є-Економіка та торгівля, Є-Розвиток громад та територій, Є-Реінтеграція, Є-Енергетика).

На кінець 2024 р., згідно з планом Міністерства цифрової трансформації України, одним з пріоритетних напрямків роботи є розвиток Національної програми інформатизації, яка ставить перед собою завдання збільшити кількість територіальних громад, підключених до системи електронної взаємодії, на 100 та збільшити кількість користувачів Єдиної інформаційної системи обліку Національної програми інформатизації не менше як на 1000 осіб.

Упровадження сучасних цифрових рішень у площині територіальних громад є «громада у смартфоні», таке диджитал-рішення допомагає впроваджувати комунікаційні зв'язки між суспільством та владою. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України розробило інструменти, що дозволять громадам і громадянам долучатися та вносити свої власні внески у відновлення й розбудову держави:

– *геоінформаційна система регіонального розвитку (ГІС)* – це потужна система впорядкування з даними регіональної статистики, переводячи їх із «паперового» в цифровий формат. Наразі цей інструмент запущено в тестовому режимі, повноцінне впровадження планується на кінець 2024 р. Система має дві частини – публічну, з вільним доступом для всіх, та адміністративну, для внесення верифікованих даних, планування, контролю, яка доступна для громад, обласних адміністрацій та урядових організацій. ГІС виступатиме як джерело регіональної статистики. Інформація про розвиток громад, яка раніше була важко доступною, стане відкритою для громадськості, громад та ЗМІ;

– *екосистема DREAM* – цифрова екосистема підзвітного управління відновленням. Масштабний процес відновлення України, це десятки тисяч проєктів, які відбуваються по всій території держави, а найбільша частина припадає на прифронтові території. DREAM забезпечує єдиний цифровий маршрут для всіх проєктів відновлення. Платформа відкриває «єдине вікно» для проєктів відбудови і модернізації, прозорість та ефективність на місцевих, регіональних і національному рівнях. Реалізація проєкту базується на відповідних протоколах міжнародних фінансових організацій та окремих елементах європейських структурних фондів.

Платформа DREAM забезпечує прозорість на всіх етапах проєкту (розробка, пріоритезація, фінансування, закупівля, імплементація на всіх рівнях). Екосистема інтегрує в собі 9 ІТ-систем та реєстрів (Реєстр пошкодженого та знищеного майна, Єдина державна електронна система у сфері будівництва, Prozorro, геоінформаційну систему, Галузеву систему, Є-Contracting, Дія, Єдиний державний реєстр, spending.gov.ua).

Усі громадяни України можуть бути залучені до процесу відновлення. Екосистема передбачає участь громадян через електронну демократію, включаючи консультації та обговорення планів і проєктів реконструкції, залучення зовнішніх експертів та моніторинг реалізації проєктів з боку громадян. На сьогодні територіальні громади Запорізької області беруть участь у 154 проєктах (табл. 3), 111 з яких спрямовано на реконструкцію та модернізацію, 41 – на нове будівництво, переважно протирадіаційних укриттів та споруд із захисними властивостями, що вкрай актуально під час військового стану.

Характер направленостей проєктів DREAM відбудови та модернізації серед громад областей, де ведуться активні бойові дії*

	Назва області	Реконструкція/ Модернізація/Ремонт	Нове будівництво	Товари/ Обладнання	Загальна кількість проєктів
1	Запорізька	111	41	2	154
2	Миколаївська	5	3	2	10
3	Херсонська	228	63	21	312
4	Донецька	575	88	28	691
5	Харківська	134	91	31	256
6	Луганська	116	19	5	140

*Джерело: сформовано автором за даними офіційного сайту <https://dream.gov.ua/>

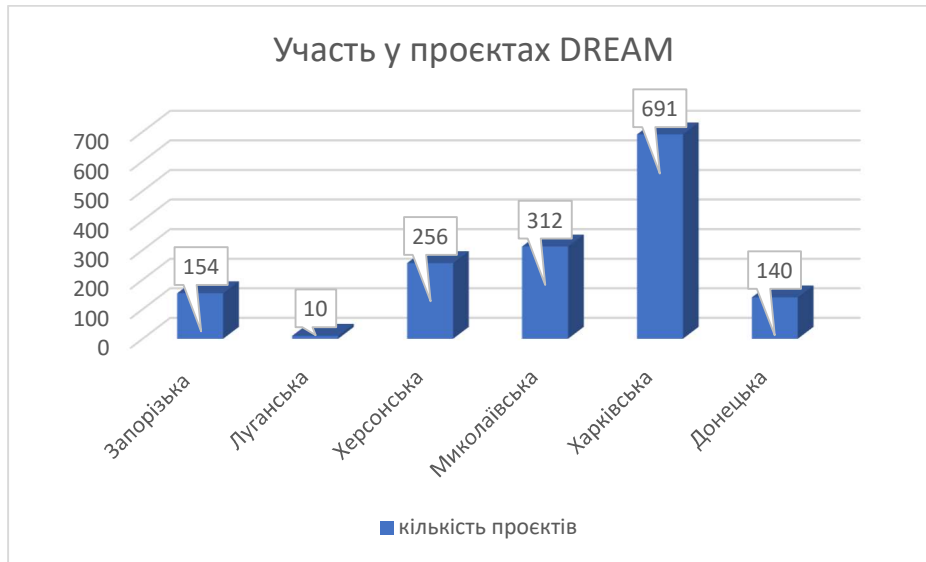

Рис. 1. Участь у проєктах DREAM територіальних громад областей, де ведуться активні бойові дії станом на липень 2024 р.*

*Джерело: сформовано автором на основі табл. 3

Інформатизація та цифрова трансформація місцевого самоврядування повинна враховувати принцип доступності до муніципальних послуг. Електронний документообіг громади починається з офіційних вебсайтів. Наразі існує ряд проєктів, спрямованих на спрощення та прискорення процесу цифровізації муніципалітету громад. Швейцарсько-українська програма «Електронне урядування задля підзвітності влади та участі громад» (EGAP), що реалізується Фондом «Східна Європа», має на меті впровадження онлайн послуг та інструментів електронної демократії на національному та регіональному рівнях за підтримки Швейцарії.

Серед напрямів діяльності фонду основними є цифровізація державних послуг, упровадження інструментів електронної демократії, цифрова трансформація регіонів та громад, покращення цифрових навичок населення.

Розроблена в межах цього проєкту платформа СВОІ – для комунікаційної взаємодії мешканців громади та місцевої влади. Конструктор сайтів СВОІ має інтуїтивний інтерфейс та зрозумілий функціонал, можливість створення чат-боту для комунікації, який доступний у двох месенджерах.

На цей час підключено вже 496 громад України (Запорізька область – 10 громад, Херсонська – 42, Донецька – 3, Луганська – 23, Харківська – 12, Миколаївська – 6). Спектр цифрових інструментів, які поєднує в собі ресурс, – вебсайт громади, вебсайт ЦНАПу, чат-боти в месенджерах Viber і Telegram, Е-черги та системи попереднього запису, система електронних петицій, громадські бюджети, електронні консультації, геосистема «Відкрите місто».

Превага цього ресурсу полягає в безкоштовному впровадженні, на відміну від інших платформ, наприклад Vlada.ua, що пропонує співпрацю громадам на контрактній основі, з додаванням додаткових програмних модулів (опитування громадян; модуль електронних петицій; звернення до конкретних посадових осіб; документообіг: публікація рішень, розпоряджень, проєктів; список публічних закупівель; запис до дошкільних навчальних закладів тощо).

Практичним заходом у впровадженні цифровізації став програмний комплекс «Соціальна громада», яка являє собою клієнт-серверний вебдодаток, упроваджений Наказом Міністерства соціальної політики України «Про упровадження програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада» № 79 від 12.02.2021 р [12]. В одній інформаційній площині об'єднані модулі прийому документів від населення, що скорочує терміни отримання адміністративних

послуг соціального характеру. Раніше цей процес був достатньо тривалим, органи місцевого самоврядування в середньому раз на 7 днів доставляли документи до структурних підрозділів соціального захисту населення. Спектр послуг, які можна отримати через платформу, охоплює всі напрямлення соціального характеру. Переваги використання програмного комплексу «Соціальна громада» безпосередньо для мешканців територіальних об'єднань такі:

- оформлення та отримання соціальних послуг за місцем проживання;
- формування електронних заяв від громадян;
- призначення усіх видів соціальної допомоги, призначення субсидій;
- моніторинг стану розгляду заяви після відправлення до системи.

Станом на липень 20024 р. успішно приєдналися до «Інтегрованої інформаційної системи «Соціальна громада» 1437 із 1439 громад України. Більшість приєднань відбувалася у період 2021–2022 рр., що викликано декількома факторами: 2021 р. – карантинні обмеження викликані вірусом COVID, 2022 р. – повномасштабне вторгнення РФ на територію України.

Сукупність проєктів та програм цифровізації в різних сферах життєдіяльності територіальних громад передбачає активну участь жителів у механізмах електронної демократії. Важливим проблемним полем постає питання про ступінь цифрових навичок громадян. Відсутність у достатній кількості сучасних засобів комунікації (смартфонів, планшетів тощо) та якісного підключення до мережі Інтернет є більш актуальним питанням у тих громадах, де ведуться активні бойові дії (відсутність покриття, перебої з електропостачанням, брак коштів, пошкодження дротової лінії внаслідок обстрілів).

IV. Висновки

Глобальна цифровізація комунікативного простору територіальних громад є ключовим фактором формування й розвитку територій. Значні успіхи України в упровадженні цифрової трансформації серед органів публічного управління територіальними громадами зумовлені співпрацею з міжнародними організаціями.

Цифрова трансформація відбувається повільно, але поступово. На наш погляд, перехід до цифровізації в регіонах з активними бойовими діями повинен відбуватися набагато швидше та якісніше, отримувати фінансову та інформаційну підтримку з боку держави для прискореного видалення паперових процесів, ефективності й продуктивності всіх демократичних процесів.

Основною перевагою цифровізації є забезпечення покращення внутрішніх відносин між мешканцями та керівництвом громади, можливість отримувати послуги та доступ до електронних ресурсів цілодобово й з будь-якого територіального положення громадян.

Моніторинг офіційних сайтів міжнародних і національних програм та проєктів надав змогу нам проаналізувати стан цифровізації громад, які перебувають у зоні активних бойових дій, у контексті соціокомунікаційного вектора розвитку територіальних громад України.

Результати досліджень доводять ефективність цифрових технологій у комплексі вибудови ефективної інформаційної політики територіальних громад з партнерами та реципієнтами всіх рівнів.

Список використаної літератури

1. Бородин Є., Піскоха Н., Демошенко Г. Проблеми і переваги цифровізації місцевого самоврядування. *Аспекти публічного управління*. 2021. № 9 (4). С. 95–103.
2. Галушак О. Я., Галушак М., Машлій Г. Цифровізація в Україні: еволюційні перетворення. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 81. № 2. С. 155–163.
3. Гребешков О. Інформаційне забезпечення діяльності підприємства: інформаційні потреби та джерела їх задоволення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. Т. 3. № 6. С. 205–208. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2009_6_3/pdf/205-208.pdf (дата звернення: 01.07.2024).
4. Гришина В. В. Інформаційно-комунікаційні технології як ключовий фактор ефективної управлінської діяльності персоналу підприємств. *Управління розвитком*. 2018. № 2. С. 110–118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_2_19 (дата звернення: 01.07.2024).
5. Дорогих С. Сутність та визначення понять «інформаційна діяльність» та «інформаційна діяльність органів влади». *Інформація і право*. 2013. № 3 (9). С. 74–82.
6. Кондратенко Д. Ю. Цифровізація в аспекті інституціонального розвитку земельного устрою територіальних громад України. *Забезпечення стійкості у складних умовах*: зб. матер. Міжнар. міждисциплінар. наук.-практ. конф. Харків, 2023. С. 118–121.
7. Кравцов О. Цифровізація територіальних громад в Україні. *Digital transformation and technologies for sustainable development all branches of modern education, science and practice: International Scientific and Practical Conference Proceeding*. 2023. Ч. 2. С. 154–157.
8. Про Національну програму інформатизації: *Закон України* від 1.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> (дата звернення: 17.08.2024).
9. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: *Розпорядження Кабінету Міністрів України* від 20.09.2017р. №649-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

10. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: *Розпорядження Кабінету Міністрів України* від 8.11. 2017 р. №797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.08.2024).
11. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: *Розпорядження Кабінету Міністрів України* від 17.01.2018 р. №67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.08.2024).
12. Про упровадження програмного комплексу «Інтегрована інформаційна система «Соціальна громада»: *Наказ Міністерства соціальної політики України* №79 від 12.02.2024. URL: <https://www.msp.gov.ua/documents/5947.html> (дата звернення: 17.08.2024).
13. Результати цифрової трансформації в регіонах України за 2023 рік. *Кабінет Міністрів України*. 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/rezultaty-tyfrovoyi-transformatsii-v-rehionakh-ukrainy-za-2023-rik> (дата звернення: 05.07.2024).
14. Токар М. Актуальність сучасної цифрової комунікації для розвитку територіальних громад в Україні. *Ефективність державного управління*. 2021. С. 92–102.
15. Карпенко О. В., Денисюк Ж. З., Наместник В. В. Цифрове врядування : монографія / за ред. О. В. Карпенка. Київ : ІДЕЯ ПРИНТ, 2020. 336 с.

References

1. Borodin, Ye., Piskokha, N., & Demoshenko, H. (2021). Problemy i perevahy tsyfrovizatsii mistsevoho samovriaduvannya [Problems and advantages of digitalization of local self-government]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 9 (4), 95–103 [in Ukrainian].
2. Halushchak, O. Ya., Halushchak, M., & Mashlii, H. (2023). Tsyfrovizatsiia v Ukraini: evoliutsiini peretvorennia [Digitization in Ukraine: Evolutionary transformations]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 81 (2), 155–163 [in Ukrainian].
3. Grebeshkov, O. (2009). Information provision of enterprise activity: information needs and sources of their satisfaction [Information provision of enterprise activity: information needs and sources of their satisfaction]. *Visnyh Khmelnytskyi National University*, 3 (6) [in Ukrainian].
4. Hryshyna, V. V. (2018). Informatsiino-komunikatsiini tekhnolohii yak kliuchovyi faktor efektyvnoi upravlinskoi diialnosti personalu pidpriemstv [Information and communication technologies as a key factor in effective managerial activity of enterprise personnel]. *Upravlinnia rozvytkom*, 2, 110–118. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2018_2_19 [in Ukrainian].
5. Dorohykh, S. (2013). Sutnist ta vyznachennia poniat «informatsiina diialnist» ta «informatsiina diyalnist orhaniv vlady» [The essence and definition of the concepts «information activity» and «information activity of authorities»]. *Informatsiia i pravo*, 3 (9), 74–82 [in Ukrainian].
6. Kondratenko, D. Yu. (2023). Tsyfrovizatsiia v aspekti instytutsionalnoho rozvytku zemelnogo ustroiu terytorialnykh hromad Ukrainy [Digitization in the aspect of institutional development of the land system of territorial communities of Ukraine], *Zabezpechennia stiikosti u skladnykh umovakh, zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi mizhdystsyplinarnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* [Ensuring stability in difficult conditions, collection of materials of the International Interdisciplinary Scientific and Practical Conference]. Kharkiv [in Ukrainian].
7. Kravtsov, O. (2023). Tsyfrovizatsiia terytorialnykh hromad v Ukraini [Digitization of territorial communities in Ukraine], *Digital transformation and technologies for sustainable development all branches of modern education, science and practice: International Scientific and Practical Conference Proceeding*. Lomza [in Ukrainian].
8. Pro Natsionalnu prohramu informatyzatsii: *Zakon Ukrainy* vid 1.12.2022. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text> [in Ukrainian].
9. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoho uriaduvannya v Ukraini: *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy* vid 20.09.2017 r. No. 649-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
10. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku elektronnoi demokratiiv v Ukraini ta planu zakhodiv shchodo yii realizatsii: *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy* vid 8.11.2017 r. No. 797-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
11. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku tsyfrovoyi ekonomiky ta suspil'stva Ukrainy na 2018-2020 roky ta zatverdzhennia planu zakhodiv shchodo yiyi realizatsii: *Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy* vid 17.01.2018 r. No. 67-r. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
12. Pro uprovadzhennia prohramnoho kompleksu «Intehrovana informatsiina systema «Sotsialna hromada»: *Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy* №79 vid 12.02.2024. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/documents/5947.html> [in Ukrainian].
13. Rezultaty tsyfrovoyi transformatsii v rehionakh Ukrainy za 2023 rik [Results of digital transformation in the regions of Ukraine for 2023]. (2024). *Kabinet Ministriv Ukrainy*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/rezultaty-tyfrovoyi-transformatsii-v-rehionakh-ukrainy-za-2023-rik> [in Ukrainian].

14. Tokar, M. (2021). Aktualnist suchasnoi tsyfrovoy komunikatsii dlia rozvytku terytorialnykh hromad v Ukraini [The relevance of modern digital communication for the development of territorial communities in Ukraine]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, 92–102 [in Ukrainian].
15. Karpenko, O. V., Denysiuk, Zh. Z., & Namestnik V. V. (2020). *Tsyfrove vriaduvannia* [Digital governance]. Kyiv: IDEIa PRYNT [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.08.2024.

Received 25.08.2024.

Chornobut O. Digitalization of the Communication Space of Territorial Communities as a Strategic Development Priority

Research objective – Identification of the key challenges and advantages of digitalization in Ukrainian territorial communities during martial law.

Research methodology. The objectives of the scientific study have determined the choice of research methods, including analytical and descriptive methods, to examine the practical application of digital technologies at the current stage of territorial community development. The study also involved the generalization of the theoretical and methodological framework for researching information technologies, particularly as objects of socio-communication relations and resource management. Through monitoring the use of digital technologies in territorial communities, a comparison was made regarding the impact of information resource quality on the development of successful (capable) communities.

Results. The results of the conducted research indicate that the global digitalization of the communication space is a key factor in the formation and development of territorial communities in Ukraine, particularly under martial law. Collaboration between Ukraine and international organizations plays a crucial role in this process, facilitating the implementation of digital technologies in public administration. However, the pace of digital transformation in regions experiencing active hostilities remains insufficient, underscoring the need to accelerate this process through state financial and informational support. The primary advantage of digitalization is the increased efficiency of interaction between residents and community leadership, ensuring access to electronic services at any time and from any location. Analyzing data obtained through monitoring the official websites of international and national programs and projects allowed for an assessment of the state of digitalization in territorial communities located in areas of active hostilities, in the context of their socio-communication development.

The novelty the digitalization and informatization of information and communication processes in territorial communities have proven to be effective tools for stabilizing internal community processes during martial law, social, and humanitarian crises, as well as for establishing inter-municipal and international support. Digitalization, as part of the communication strategy of territories, contributes to the formation of an internal consolidated micro-society within the community and counteracts the destructive effects of hostilities.

Practical significance. The research results can be applied in the planning and development of strategies for territorial community development, particularly in the area of information policy. The implementation of state policy aimed at informatization and the use of digital technologies can improve the efficiency of interaction between subjects and objects of communication during martial law.

Key words: informatization, digitalization, communication policy, territorial community.